

ТЕМИТЕ В МЕДИИТЕ

17.08.2026 г.

Конференция на Европейската мрежа за изследване на растителни ендомембрани в края на август в БАН

- bta.bg

Конференция на Европейската мрежа за изследване на растителни ендомембрани (ENPER) ще се проведе от 26 до 28 август в зала „Проф. Марин Дринов“ в административната сграда на Българската академия на науките (БАН), съобщи домакините. Пленарен доклад ще представи д-р Готъм Дий, който е ръководител на групата по еволюционна биология на ядрото към Европейската лаборатория по молекулярна биология (EMBL) в град Хайделберг, Германия. Конференциите на Европейската мрежа за изследване на растителни ендомембрани (ENPER) са най-старият и най-известният научен форум в света, посветен на изследвания в областта на мембранни структури в растителните клетки, казват от БАН. Началото е поставено през 1996 г. от проф. Дейвид Робинсън от Университета на Хайделберг. Срещите на ENPER обществото се организират ежегодно в Европа, въпреки че традиционно участват и групи от Северна Америка и Азия. До момента само Чехия от Източна Европа е била домакин е била Чехия, посочват от БАН. От създаването си досега основната идея на конференцията е да се предостави възможност на докторанти и постдокторанти да представят работата си пред високоспециализирана аудитория, включваща почти всички водещи световни изследователи от областта на вътреклетъчния мембранен трафик в растенията, уточняват от екипа. Изданието на конференцията през 2026 г. в София ще е изключителна възможност и за български научни групи да получат обратна връзка за своята работа от най-високо ниво, посочват от БАН. /КБ

Безводието в Дунав: Необходими са изключително много валежи, за да се попълни тази водна вълна

Темата коментира проф. Емил Гачев от Института за изследване на климата, атмосферата и водите при БАН

Източник: <https://btvnovinite.bg/predavania/tazi-sabota-i-nedelia/bezvodiето-v-dunav-neobhodimi-sa-izkljuchitelno-mnogo-valezhi-za-da-se-popalni-tazi-vodna-valna.html?campaignsrc=clipboard>

„За съжаление, спадът на Дунав продължава, въпреки че с по-бавни темпове. Имаше по нашия участък една-две такива вълнички, така да го кажем, с по един сантиметър да се покачи нивото и след това пак надолу. За съжаление, ето и вчера пак имаме рекордно ниско ниво. При Русе беше минус 123.

Проблемът, от една страна, е, че водосборът е голям. Той е над 800 хиляди квадратни километра от Централна и Източна Европа. И при това безводие е необходимо изключително много валежи, за да се попълни тази водна вълна“.

Това коментира в „Тази неделя“ проф. Емил Гачев от Института за изследване на климата, атмосферата и водите при БАН.

Климатологът проф. Емил Гачев за безводието в Дунав: Спадът продължава, необходими са изключително много валежи

- trud.bg
- fakti.bg
- novini.bg
- btvnovinite.bg

„За съжаление, спадът на Дунав продължава, въпреки че с по-бавни темпове. Имаше по нашия участък една-две такива вълнички, така да го кажем, с по един сантиметър да се покачи нивото и след това пак надолу. За съжаление, ето и вчера пак иммахме рекордно ниско ниво. При Русе беше минус 123.

Проблемът е, че водосборът е голям. Той е над 800 хиляди квадратни километра от Централна и Източна Европа. И при това безводие са необходими изключително много валежи, за да се попълни тази водна вълна“.

Това коментира проф. Емил Гачев от Института за изследване на климата, атмосферата и водите при БАН, по БТВ.

„Не са чак интензивни, но има някакви валежи в Алпите... започнаха. Очаква се в следващите дни да бъдат по-силни“, коментира той, но допълни, че това в никакъв случай няма да е достатъчно.

„Все пак ще даде някаква глътка въздух. До края на месеца също ще има там валежи - някъде около 21-22-ри ще видим как ще бъде ситуацията. Те ще обхванат и централните части на водосбора. Не се очаква да бъде някакво изключително екстремно събитие, но ще има някакви валежи. Няма да е тази суша, която беше досега“, обясни специалистът.

„Има и песимистична прогноза, защото не можем да кажем точно колко и кога ще вали. Когато се прогнозира време за повече от 10 дни напред, всичко е условно. И винаги може да се промени“, коментира проф. Гачев.

„Нашият участък на реката има друга своя специфика. Ние се намираме под стените на комплексите „Железни врата 1 и 2“, което означава, че нашият ток така или иначе не е директна функция на това, което се случва отгоре. Тук вече и географията си казва думата и начинът, по който са построен и централите.

Така например румънската атомна централа е построена в един участък, в който реката се разделя на ръкави. Още след Силистра се разделя на три ръкава, от които два са по-големи. И централата не само че не е на главния ръкав, но и е встрани - тя е на канала Дунав-Черно море“, обясни експертът.

„В него обаче не може да поведе директно вода от Черно море, да се повдигне нивото, и като има шлюзове, той е на различни нива. Така че общо взето се получава там нещо като един такъв задънен ръкав, който затруднява до известна степен потока на вода, но най-вече това е самият малък обем – както на канала, който е с малка дълбочина, така и на самия ръкав като вода.

Докато при нас каналът е изведен на място, където реката е събрана. Там е цялата вода, която минава“, каза проф. Емил Гачев.

НАЧАЛО / Интервюта Проф. Емил Гачев: Спадът на Дунав продължава, въпреки че е с по-бавни темпове

- cross.bg

/КРОСС/ Спадът на Дунав продължава, въпреки че с по-бавни темпове. Вчера пак имаше рекордно ниско ниво - при Русе беше минус 123. Това каза проф. Емил Гачев от Института за изследване на климата, атмосферата и водите при БАН в предаването „Тази неделя“ по БТВ.

Засушаването на Дунав е рекордно, откакто се правят измервания, подчерта той.

В Алпийския регион в следващите 4-5 дни се очакват по-обилни валежи, но това няма да е достатъчно, за да се вдигне нивото на реката, заяви той. „Не можем да кажем колко и кога ще вали, атмосферата е турбулентна среда. Проблемът е, че водосборът е голям - над 800 хиляди квадратни километра от Централна и Източна Европа. При това безводие е необходимо изключително много валежи, за да се попълни тази водна вълна“, обясни проф. Гачев.

Българският участък на Дунав има своята специфика, обясни експертът. „Ние се намираме под стените на комплексите „Железни врата“ 1 и 2, което означава, че нашият ток така или иначе не е директна функция на това, което се случва отгоре. Тук вече и географията си казва думата и начинът, по който са построен и централите“, обясни проф. Гачев защо у нас АЕЦ „Козлодуй“ работи.

Румънската атомна централа е построена в участък, в който реката се разделя на ръкави. „Още след Силистра се разделя на три ръкава, от които два са по-големи. И централата не само че не е на главния ръкав, но и е встрани - тя е на канала Дунав-Черно море. Там се получава нещо като задънен ръкав, който затруднява до известна степен потока на вода, но най-вече това е самият малък обем - както на канала, който е с малка дълбочина, така и на самия ръкав като вода“, обясни експертът.

Доц. д-р Латинка Христова и Владимир Николов споделят пред Media Bricks как премина деветата палеонтологична експедиция край Трън

- mediabricks.bg, Online

Какво намериха учените по време на деветата палеонтологична експедиция на Националния природонаучен музей при Българската академия на науките (НПМ-БАН) до трънското находище на динозаври, която се проведе от 27 юли до 3 август? След

успешното ѝ приключване палеонтолозите от Музея, доц. д-р Латинка Христова и магистър Владимир Николов разказват пред Media Bricks за новите находки и как те биха допринесли за запълването на картината в периода на кредата.

Учените откриват почти изцяло запазена 30-сантиметрова кост от динозавър, както и различни фрагменти от кости на динозавър, зъби от два вида крокодили, парчета от коруби на костенурки, зъби от панцерни щуки. „Беше успешна експедиция. Намерихме доста дребни фосили, зъби на крокодилморфи, малки костички на древни животни. Най-впечатляващата находка беше сравнително запазена кост, намерена от нашия доброволец Георги Сегов“, сподели ръководителят на експедицията доц. д-р Латинка Христова. Пълен текст – в [линк](#)

Царският дворец се руши пред очите на държавата, ремонтът е блокиран от липсващ документ

- bgnes.bg

През годините БАН е поддържала източното крило на двореца и е заявила готовност да го приеме в активите си, но окончателното решение трябва да бъде взето на държавно ниво.

Падаща мазилка, течове в основите и блокиран ремонт заради неуредена собственост заплашват една от най-ценните исторически сгради в София

Царският дворец в центъра на столицата – паметник на културата, символ на Третата българска държава и дом на Националната галерия и Националния етнографски музей – се намира в окаяно състояние, а спешният му ремонт е блокиран не толкова от липсата на средства, колкото от липсата на административно решение за собствеността на сградата, предаде репортер на БГНЕС.

Падаща мазилка, опасна за посетителите, течащи отходни тръби в основите и проблеми с покрива са само част от щетите, които чакат решение от години. За да започне същинският ремонт и да бъде осигурено финансиране, първо трябва да бъде издаден акт, който да уреди съвместното ползване и собствеността на сградата – процедура, зависеща от няколко държавни институции.

„Основният проблем, колкото и да е интересно, не е финансов. Основният проблем е свързан с липсата на един административен акт – актът за съсобственост на тази сграда, който от периода на настаняването до днес не е намерен и не е издаден“, заяви в интервю за БГНЕС доц. д-р Мила Маева, директор на Института за етнология и фолклористика с Етнографски музей при БАН.

Историята на проблема започва още през 1953 г., когато с решение на Министерския съвет Националната галерия и Националният етнографски музей са настанени в Царския дворец. Оттогава двете институции работят в сградата, но въпросът с административното уреждане на собствеността така и не е решен.

По думите на доц. Маева, тъй като сградата е собственост на Министерския съвет, е необходимо негово решение, но в процедурата трябва да участват още Министерството на културата, Министерството на образованието и науката, Българската академия на науките, Министерството на регионалното развитие и благоустройството и областният управител на София.

„Сами си давате сметка, че става въпрос за много институции, които трябва да се включат в решаването на този проблем“, посочи тя.

През годините БАН е поддържала източното крило на двореца и е заявила готовност да го приеме в активите си, но окончателното решение трябва да бъде взето на държавно ниво.

Междувременно състоянието на сградата се влошава.

„Виждате, самата сграда е в доста окаяно състояние. Става въпрос дори не толкова за течащия покрив. Става въпрос за падаща мазилка, която е опасна за посетителите и за гостите на града, става въпрос за отходни тръби, които текат в основите на тази сграда“, каза директорът на Института за етнология и фолклористика.

Според нея именно липсата на нотариален акт е попречила на музея да кандидатства успешно за финансиране.

„До сега всъщност сме били изключени от Плана за възстановяване и развитие именно поради липсата на този документ“, обясни доц. Маева.

Тя уточни, че вече има изготвени и одобрени проекти за отоплението и покрива на сградата, преминали през необходимите институции. Те обаче не могат да бъдат реализирани без уреждане на собствеността.

На въпрос коя институция трябва да поеме инициативата, доц. Маева посочи Министерството на културата.

„Водещата трябва да бъде Министерството на културата, които знаят за нашия проблем от години. Всеки нов министър обещава помощ. Надявам се господин Милошев да изпълни обещанието си и да се погрижи за тази сграда колкото се може по-бързо“, заяви тя.

По думите ѝ министърът е информиран за състоянието на двореца и знае, че проблемът е преди всичко административен, а не финансов.

Ситуацията е особено болезнена за Националния етнографски музей, който тази година отбелязва 120 години от създаването си. Институцията подготвя постоянна експозиция, но не може да я реализира в сградата, която не отговаря на необходимите условия.

„Ние сме в тази ситуация да нарушаваме изискванията на Министерството на културата, защото не можем да изпълним самия план за постоянна експозиция поради липса на една ремонтирана сграда“, посочи доц. Маева.

Тя предупреди, че продължаващото влошаване на състоянието на двореца създава риск не само за посетителите, но и за културното наследство, което се съхранява в него.

Царският дворец не е просто музейна сграда, подчерта директорът на Института за етнология и фолклористика.

„Тази сграда не е само паметник на културата, тя е паметник на българската история. Знаете, че в мазето на тази сграда е съден и е лежал Васил Левски. Тази сграда е символ на Третата българска държава, символ на историята, на традициите, а самата тя като архитектура е нещо много ценно за София и за гражданите на столицата“, каза тя.

Призивът ѝ е отправен директно към държавното ръководство.

„Моят призив е към министъра на културата Евтим Милошев и към премиера Румен Радев наистина да се загледат в сградата, която стои точно срещу Министерския съвет, и да помислят как да спасят този паметник на културата“, заяви доц. д-р Мила Маева пред БГНЕС.

Докато институциите координират решенията си и чакат административният възел да бъде развързан, една от най-разпознаваемите исторически сгради на София продължава да се руши – в сърцето на столицата и буквално срещу Министерския съвет. | БГНЕС

Хора живели у нас 1 млн. г. преди човека!

- telegraph.bg, Online

Хора са обитавали българската пещера Козарника поне 1 млн. години преди да се появят официално човеците, според твърденията на френски учени.

Находки – особено на човешки зъб и на надписи върху животински кости, направени от френски и български археолози в пещерата, силно смущават досегашните традиционни представи за развитието на човешкия род. Според официалната наука хомо сапиенс се е появил преди петдесетина хиляди години в Африка и тръгнал да се разселва към Европа, където вече живеели други представители на хората, най-вече неандерталци. В Козарника обаче е намерен зъб, който е датиран на поне 1,4 млн. години. Тъй като по това време все пак съществува хомо еректус, някои са склонни да го припишат на него. Други обаче твърдят, че си е чист сапиенс и не е нито неандерталец, нито еректус.

Преход

Находките от Козарника обаче категорично оборват господстващата до края на миналия век теория, че всъщност хората първо преминават през Гибралтар и оттам се разселват из Европа. Въпреки че им е много по-лесно да преминат през Мала Азия и Балканите. Босфорът тогава не е съществувал, Черно море си е изцяло езеро и е с по-малка от съвременната площ. Климатът около Белоградчик, където в близост се намира Козарника, повече е приличал на днешна Северна Африка, бил е доста по-топъл и влажен от наши дни. Имало е изобилие на вода и животни.

Пещерата Козарника е дълга около 200 м. Разположена е на около 3,5 км от село Гара Орешец по посока към Белоградчик. Намира се в община Димово, на 480 м надморско равнище. За пръв път Козарника е отбелязана като интересен за учените обект през 1928 г. Ако човек застане с гръб към входа на пещерата, на срещуположното било се вижда скален венец, а в лявата му част се намира една още по-малка пещера, носеща името Миризливка. Там през 1928 г. Рафаил Попов, един от най-известните български палеонтолози за времето си, прави с колеги разкопки и за пръв път споменава, че отсреща на Миризливка има една по-голяма пещера, която трябва да бъде основно проучена. Това мащабно проучване започва през 1996 г. Експедицията е съвместна между наши и френски учени. Ръководители на проучванията са Николай Сираков от Археологическия институт към БАН и Жан-Люк Гуадели от Института по геология и праистория на кватернера в Бордо. Именно французите обръщат внимание на древността на находките и това, че преминават всички познати ни дотогава граници.

Удивително

За най-удивителна обаче се смята находка на кост от изядено говедо, върху която има надписи. Досега се смяташе, че способността за символично мислене се появява при хомо сапиенс преди около 50 хиляди години. А тази, според направените различни изследвания, е поне на 1,1 млн. години, ако не и доста по-стара. Категорично са отхвърлени твърденията, че отбелязаното върху костта е от нарязването на месо.

Та независимо кой човешки вид е обитавал Козарника, този надпис е удивително постижение от прехода на маймуната към човека.

Да припомним само, че преди време германската изследователка Маделин Бьоме от университета в Тюбинген изненада научния свят с твърдението, че маймуните са станали хора край Чирпан преди 7,24 млн. години. Оттогава е най-старата находка, която води до този извод и по-древна от нея не е открита никъде другаде по света. Маделин Бьоме изважда интересна теория, че всъщност съвременните човекоподобни маймуни и предците на човека са се разделили в еволюцията именно в Европа. И това се е случило преди около 7,5 млн. години. Във филм, излъчен по Viasat History, тя развива теорията, като изрично няколко пъти подчертава, че засега всичко е само предположения и следва още много стабилно доказване. Но изследванията сочат това. Находката, която преобръща теориите за произхода на човека, е намерена в местността Азамака край Чирпан през 2009 г. Там е открит зъб, който с точност е датиран от преди 7,24 млн. години. По това време земите на днешните България и Гърция са савана, а температурите са били с 4-5 градуса по-високи от сегашните, но и влажността също е по-голяма. Черно море е само едно огромно езеро. А Африка е покрита с гъсти гори, няма савани и се смята, че по дърветата не могат да се развиват хора.

Доскорошните господстващи теории бяха как човекът е станал такъв преди по-малко от 1 млн. години (а някои дори смятат само преди 150 000), като хомо сапиенс се е появил някъде преди 50 000 г. Сега еволюцията отива до 7,5 млн. години и това би могло да обясни много неща как човекът се е развил. Разбира се, грекопитекът, чиито останки са намерени край Чирпан, може и да не е директният прародител на съвременните хора, а най-вероятно е клон, който се е изгубил в пясъците на времето, както неандерталеца. Но генетични проби доказват, че съвременният човек носи наследство от няколко непознати вида предци и много вероятно е един от тях, може би най-древният, е на намерения у нас грекопитек (кръстен е на находка в южната ни съседка).

Белоградчик

Нищо чудно и обитателите на Козарника, както и на близките скали около Белоградчик, да са били от изчезналия грекопитек, макар зъбът да говори повече за сходства с хомо сапиенс, т.е. съвременния човек. Така или иначе по нашите земи има хора, сапиенс или от други видове, още от незапомнени времена и те са влияли върху световната история. Това не са теории на конспирацията, а факти, които тепърва трябва да бъдат доказвани или опровергавани, но не е нужно да се натъкмяват само да се докаже господстващата теория.

МОСВ: България е спазила стандартите за качество на въздуха, но преходът към кръгова икономика е бавен, сочи Националният доклад за състоянието и опазването на околната среда през 2024 г.

- bta.bg

Докладът представя информация за състоянието на околната среда в България, съпоставима с оценките на общоевропейско ниво

С Решение на Министерския съвет от 12 август т.г. е приет Националният доклад за състоянието и опазването на околната среда през 2024 г. Националният доклад се разработва в изпълнение на разпоредбите на Закона за опазване на околната среда и е предназначен да информира обществеността и държавните институции за състоянието и рисковете за околната среда и природните ресурси, както и да насочи вниманието към ефективност и целесъобразност на провежданата политика за защита на околната среда.

Целта е да бъдат ясно формулирани въпросите, свързани с взаимодействието между обществото и околната среда. Документът обхваща целия комплекс от взаимовръзки между източници, фактори на въздействие, състояние, влияние върху човешкото здраве и екосистемите и мерки за опазване на околната среда. Проследява се състоянието на компонентите на околната среда, тенденциите в измененията и факторите, които им влияят.

Докладът е съставен по аналитичната рамка на модела „Движещи сили – Натиск – Състояние – Въздействие – Отговор“, разработена от Европейската агенция по околна среда (ЕАОС). В структурата му са включени основно екологични индикатори и методологии, прилагани в оценъчните доклади на ЕАОС. По този начин документът представя информация за състоянието на околната среда в България, съпоставима с оценките на общоевропейско ниво.

Докладът включва 16 раздела по основни екологични направления, като са формулирани „ключови въпроси“ от обществен интерес. Изведени са тенденции и заключения, които формират „ключови послания“ по съответните екологични теми. Ключовите послания са визуализирани със символика, отразяваща тенденциите в екологичните процеси: положителни (), отрицателни () и без промяна ().

Националният доклад е разработен основно от ИАОС и МОСВ, съвместно с ПУДООС и НИМХ, подпомагани от Междуведомствена работна група, която включва широк кръг представители на компетентни министерства и структури към тях (МЕ, АУЕР, АЯР, МИИ, МЗ, НЦРРЗ, МЗХ, ИАГ, МТС, МРРБ, МИР, МТСП, МОН), Националния статистически институт, както и научни екипи на Института по биоразнообразие и екосистемни изследвания и Националния природонаучен музей при БАН.

Националният доклад за състоянието и опазването на околната среда през 2024 г. се издава през 2026 г. поради необходимото техническо време за обработка и анализ на информацията за различните индикатори. За повечето от индикаторите се използва статистическа информация, която се изготвя в края на 2025 г. и началото на 2026 г.

Пълният текст на доклада е публикуван на интернет страницата на Изпълнителната агенция по околна среда: <https://eea.government.bg/dokladi-i-byuletini>